

บทความที่ : **10**
Article :



แผนยุทธศาสตร์สำหรับโครงการการอนุรักษ์และพัฒนา
มรดกโลกพระนครศรีอยุธยา

*Strategic Planning for World Heritage
Conservation and Development of
Ayutthaya Project*

สมบูรณ์ ศิริสุนทรวิญญู*ภัทร พลอยแหวน* วัชรระ จตุพร*ฐิติกรณีย ยาวี
ไชย จาริกศิลป์*และ สิทธิพร ชูลีธรรม*

*Somboon Sirisunhirun, Phut Ploywan, Jatuporn Sittiporn,
Thitikorn Yawichai Jarueksil, and Watchara Chuleetham*

* คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล [Faculty of Social
Science & Humanities, Mahidol University]

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษากรอบทิศทางการดำเนินการและการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกของนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา และการยกย่องยุทธศาสตร์พัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาที่สอดคล้องกับภารกิจ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ของกรมศิลปากร ผลการศึกษาพบว่า 1) กรอบทิศทางการดำเนินการและการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกของนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา พบว่า ภารกิจ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และสิ่งที่กรมศิลปากรต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในยุค Thailand 4.0 มากที่สุด ได้แก่ การจัดการบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงต่อการถูกถอนจากการเป็นมรดกโลก รองลงมาได้แก่ การมีแผนงานและโครงการที่สามารถพัฒนาการบริหารจัดการในยุค Thailand 4.0 ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเชิงประวัติศาสตร์ 2) ผลการยกย่องยุทธศาสตร์ พบว่า วิสัยทัศน์ มรดกโลกพระนครศรีอยุธยา คือ สรรค์สร้างคุณค่ามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพการจัดการโบราณคดีและการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา 2) เสริมพลังเครือข่ายประชารัฐธำรงรักษามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา 3) เสริมสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์เชิงรุกมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา 4) พัฒนาระบบการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา และ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การเพื่อขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา

คำสำคัญ: แผนยุทธศาสตร์; มรดกโลก; อยุธยา

Abstract

This article aimed to study implementation and operational framework and strategic drafting on the Ayutthaya World Heritage conservation and development. The research results showed the followings: 1) As for the implementation and operational framework on the Ayutthaya World Heritage conservation and development, the researcher found that The Fine Arts Department most considerably wanted to develop the following issues in the Thailand 4.0: The Fine Arts Department wanted to efficiently manage the historical park and reduce the risk of being withdrawn from being the world heritage. The plans and projects of The Fine Arts Department were able to develop the management on the cultural and historical tourism in the Thailand 4.0. 2) The results of the strategic drafting found that the vision of the Ayutthaya World Heritage was to sustainably create the values of the Ayutthaya World Heritage. There were five strategies as follows: 1) developing the potential for the archaeological management and conservation of the ancient places of the Ayutthaya World Heritage, 2) strengthening The Civilian Network for Ayutthaya World Heritage Conservation, 3) enhancing the image and proactively disseminating the information on the Ayutthaya World Heritage, 4) developing the management system to reduce the disaster risk of the Ayutthaya World Heritage, and 5) developing the organizational management system to stimulate the Ayutthaya World Heritage conservation and development.

Keywords: Strategic Planning; World Heritage; Ayutthaya

บทนำ

จากการดำเนินงานการพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาของกรมศิลปากร ซึ่งได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำรงไว้ซึ่งความเป็นมรดกโลกที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกโดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) จากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีคุณสมบัติตรงกับข้อ 3 ที่ว่า “เป็นที่ยืนยันถึงหลักฐาน ของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน หรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว” และอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยายังถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,810 ไร่ มีการบริหารจัดการจากกรมศิลปากร และหน่วยงานหลายฝ่ายในพื้นที่รอบข้างอุทยานประวัติศาสตร์ กองโบราณคดี กรมศิลปากร (2533) ได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาครอบคลุมพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่ยังไม่สามารถบรรลุดุลยภาพสงคิในการอนุรักษ์โบราณสถานและพื้นที่ เช่น ปัญหาการรुकล้ำโบราณสถานโบราณวัตถุ ปัญหาการจัดการพื้นที่ ปัญหาการจราจรที่เป็นอันตรายต่อโบราณสถาน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งฉบับแรกเป็นการวางแผนพัฒนาปี พ.ศ.2534-2544 โดยแผนพัฒนาโครงการจะครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ เช่น แผนการใช้ที่ดิน แผนงานโบราณคดี ประวัติศาสตร์และบูรณะโบราณสถาน แผนบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ แผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชนในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ แผนพัฒนาสำนักงานและกำลังคนอุทยานประวัติศาสตร์ แผนงานบริการวิชาการและการท่องเที่ยว และแผนงานโยกย้ายโรงงานอุตสาหกรรม และการปรับการใช้พื้นที่ จนมาถึงแผนแม่บทฉบับปรับปรุง พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นฉบับร่างครั้งที่ 1 วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2559 โดยมีแผนงานตามแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ ทั้งหมดมากถึง 8 แผน

การจัดทำแผนพัฒนาทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ผลการดำเนินการยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และมีปัญหาเกิดขึ้นจนอาจเกิดเป็นความเสี่ยงของการถูกถอดถอนจากการเป็นมรดกโลกของนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา เนื่องจากยังคงมีความต้องการแนวทางการดำเนินการพัฒนา ความต้องการยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่เป้าหมายการปฏิบัติที่ชัดเจน และการประสบปัญหาหลายประเด็นอาจเป็นอันตรายต่อการรักษาไว้ซึ่งมรดกโลก พระนครศรีอยุธยา ปัญหาที่พบอยู่ในปัจจุบันที่มีความรุนแรงและควรเร่งแก้ไข ได้แก่ การรुकล้ำพื้นที่มรดกโลก การจราจรรอบบริเวณมรดกโลก การจัดการระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การจัดการบุคลากร การจัดการความเสี่ยง เป็นต้น

จากปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นและความสำคัญของการอนุรักษ์นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา คณะผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนา มรดกโลก พระนครศรีอยุธยา เพื่อธำรงไว้ซึ่งมรดกโลกให้ชนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ชื่นชมความงาม ความประณีตและความอัจฉริยะของศิลปวัฒนธรรมของชาติ และเพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการแหล่งประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพต่อไป จึงได้ศึกษาโครงการแผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนา มรดกโลก พระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษา ทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์บริบททางยุทธศาสตร์ ประกอบกับการ กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และพัฒนา มรดกโลก พระนครศรีอยุธยา ให้สอดคล้องและเป็นไปตามข้อกำหนดและเกณฑ์การเสนอแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับภารกิจ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ แผนงานและโครงการของกรมศิลปากร และสามารถพัฒนาการบริหารจัดการในยุค Thailand 4.0 ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเชิงประวัติศาสตร์

2) เพื่อศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาที่สอดคล้องกับภารกิจ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ของกรมศิลปากร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานของคณะผู้วิจัยแผนยุทธศาสตร์อนุรักษ์และพัฒนามรดกโลก กรณีศึกษา: นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และทบทวนบริบทขององค์การที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการมรดกโลก ศึกษาหลักเกณฑ์ ข้อกำหนด ระเบียบแบบแผน และกฎหมาย รวมถึงนโยบาย แผนพัฒนา โครงการ ตามแผนแม่บทด้านการอนุรักษ์ พัฒนามรดกโลก โดยทำการศึกษาจากตำรา เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องในการอนุรักษ์มรดกโลกกับความเป็น Thailand 4.0 ให้สามารถสร้างความพร้อมด้านการจัดการนครประวัติศาสตร์และเพื่อการก้าวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคดิจิทัล

3) กำหนดประเด็นและมาตรการในการอนุรักษ์ และพัฒนามรดกโลก พระนครศรีอยุธยาที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมขององค์การทั้งภายในและภายนอก

4) จัดทำแผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาความเป็นมรดกโลกของ นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาที่สอดคล้องกับแผนแม่บทของกรมศิลปากร ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยใช้ตารางวิเคราะห์ TOWS Matrix ดังนี้

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
--	-------------	-------------

โอกาส (O)	SO STRATEGIES ใช้ประโยชน์จากโอกาสโดยอาศัยจุดแข็งภายในองค์กร (Use strengths to take advantage of opportunities)	WO STRATEGIES ลบจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาสที่เกิดขึ้น (Overcome weaknesses by taking advantage of opportunities)
ภาวะคุกคาม (T)	ST STRATEGIES หลีกเลี่ยงข้อจำกัดโดยอาศัยจุดแข็ง (Use strengths to avoid threats)	WT STRATEGIES ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงข้อจำกัด (Minimize weaknesses and avoid threats)

ที่มา : Fred David, Strategic Management

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์บริบท (Context Analysis) โดยการจำแนกประเภทและแยกแยะหมวดหมู่ข้อมูล (Typology and Taxonomy Analysis) และสรุปประเด็น
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา และยก่างกำหนดยุทธศาสตร์ (Matching Strategy) ตามหลักการวางแผนกลยุทธ์

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญเป็นการชี้ให้เห็นถึงการปรับใช้แผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นเพื่อให้เกิด

ความเชื่อมโยงและมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ยุคแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารที่ล้ำสมัย ยุคแห่งนวัตกรรม หรือเรียกอีกอย่างคือ ยุค Thailand 4.0 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทิศทางของประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งแผนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลก พระนครศรีอยุธยา จากพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11- 12 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กรอบทิศทางการดำเนินการและการปฏิบัติงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์และพัฒนา มรดกโลกของนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยามีความสอดคล้องและเป็นไปตามข้อกำหนดและเกณฑ์การเสนอแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับการกิจเป้าหมาย วิสัยทัศน์ มากที่สุด และสิ่งที่กรมศิลปากรต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในยุค Thailand 4.0 มากที่สุด ได้แก่ การจัดการบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงต่อการถูกถอนจากการเป็นมรดกโลก รองลงมาได้แก่ การมีแผนงานและโครงการของกรมศิลปากรที่สามารถพัฒนาการบริหารจัดการในยุค Thailand 4.0 ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเชิงประวัติศาสตร์

เมื่อศึกษาประเด็นการอนุรักษ์พัฒนาจนเห็นความสอดคล้องและแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการจนนำไปสู่การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก ปรับ รับ ถอย ซึ่งผลการกำหนดยุทธศาสตร์ พบว่า การอนุรักษ์และพัฒนา มรดกโลก พระนครศรีอยุธยาสามารถกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ได้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์เชิงรุก (S+O)

ยุทธศาสตร์เชิงปรับ (W+O) และยุทธศาสตร์เชิงรับ (S+T) มีรายละเอียดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมดังตารางต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Factors)

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
S1. กรุงศรีอยุธยาเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม S2. ความเป็นเมืองมรดกโลกของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาที่ได้รับปี พ.ศ. 2534 มีโบราณสถานจำนวนมาก มีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ S3. ท่าเลที่ตั้งมีความเหมาะสม เป็นเมืองท่องเที่ยว ใกล้กลุ่มแม่น้ำหลายสาย (เหมาะแก่การท่องเที่ยวทางน้ำ การเพาะปลูก สังคมเมือง) S4. เป็นเมืองแม่แบบความงดงาม ความรุ่งเรืองทั้งระเบียบผังเมือง การจัดวางอาคารสถาปัตยกรรม อาคารบ้านเรือน วิถีชีวิต S5. เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ด้านกายภาพประวัติศาสตร์ และด้านอารยธรรม อาคารโบราณสถานมีการออกแบบที่มีเอกลักษณ์ เช่น เจดีย์ พระปรางค์ ปราสาท S6. เป็นเมืองแหล่งรวมอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมที่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เหมาะแก่การลงทุนด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ S7. มีอาคาร สถานที่ที่พร้อมรับการบริหารจัดการ S8. ที่ตั้งของจังหวัดเอื้ออำนวยต่อการคมนาคมเชื่อมโยงไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ สะดวกสบายทั้งทางบก/ทางน้ำและทางรถไฟ	W1. ด้านบุคลากร อัตรากำลังคน และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี W2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาทิ ระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์ W3. บุคลากรที่มีทักษะในหลายๆด้านอาทิ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษาต่างประเทศ W4. เป้าหมายทิศทางที่ชัดเจน อาทิ แผนปฏิบัติงานที่มีการกำหนดเป้าหมายหรือตัวชี้วัดในแต่ละกิจกรรมที่ชัดเจน W5. การสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ที่ดี W6. ระบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ W7. ประสิทธิภาพในการจัดการจราจรใกล้บริเวณมรดกโลกในเขตอุทยาน W8. ระบบการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม ส่งผลต่อระบบซ่อมบำรุง บูรณะ และระบบการบำรุงรักษาที่ดี W9. ระบบและกลไกการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม การอนุรักษ์ อารามนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

	W10. ระบบและกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเช่นไฟฟ้า ประปา น้ำเสีย ถนน ทางเดิน W11. การกำกับติดตามการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง อาทิ การจัดการร้านจำหน่ายสินค้า การปรับปรุงสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ การแก้ปัญหาโบราณสถานถูกคุกคามจากร้านค้า การสร้างอาคารที่สูงเกิน การจัดการขยะ การจัดการจราจร โครงการตลาดน้ำจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมือง โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ เป็นต้น W12. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่อันเนื่องมาจากมีความซับซ้อนระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ W13. ประสิทธิภาพในการจัดระเบียบสิ่งก่อสร้าง W14. ระบบและกลไกการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น
--	---

สภาพแวดล้อมภายนอก (External Factors)

โอกาส (O)	ภาวะคุกคาม (T)
O1. ประชาสังคม ให้ความร่วมมือและสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานให้กับนครประวัติศาสตร์ อาทิ สถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ อันเนื่องกรุงศรีอยุธยาเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย	T1. สภาพแวดล้อมโดยรอบนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาเสี่ยงต่อความเสื่อมโทรม T2. ภัยธรรมชาติที่นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาประสบในทุกปีคือน้ำท่วม T3. ความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก ต่อการอนุรักษ์พระนครประวัติศาสตร์

O2. มี พ.ร.บ. ขับเคลื่อน ภารกิจหมายการอนุรักษ์มรดกโลกรองรับที่สามารถใช้บังคับได้ O3. จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถิตินักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศที่มาเยี่ยมเยือนสูงขึ้นทุกปีเป็นโอกาสขยายการท่องเที่ยวแบบเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น O4. มีการแบ่งพื้นที่โบราณสถานที่ชัดเจนถึง 7 พื้นที่ จากพื้นที่โบราณที่ขึ้นทะเบียนและไม่ขึ้นทะเบียน มีพื้นที่อุทยานถึง 1,810 ไร่ สามารถบริหารจัดการแบ่งโซนต่างๆได้ ถ้าการจัดการ มีประสิทธิภาพ O5. ความเป็นสังคมเมืองของอยุธยา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นโอกาสการจัดการด้านการท่องเที่ยว/คมนาคมทางบกทางน้ำ O6. มีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่อุทยานหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานศิลปากรที่ 3 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เทศบาล ถ้ามีการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานจะเป็นโอกาสที่ดีในการอนุรักษ์มรดกโลก O7. การมีเครือข่ายวัฒนธรรมระดับต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกับทุกภาคส่วนในชุมชน จะเป็นโอกาสในการดึงมาช่วยอนุรักษ์มรดกโลก O8. นโยบายรัฐบาลในการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ส่งผลต่อโอกาสการพัฒนาและเชื่อมโยงเข้าสู่สังคมสารสนเทศเพื่อความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง	T4. การรื้อถ้ำพื้นที่โบราณสถาน T5. บริเวณนครประวัติศาสตร์ที่มีที่อยู่อาศัยที่หนาแน่นรอบนอกบริเวณอุทยานยากแก่การจัดการในอนาคตเป็นปัญหาการจัดการพื้นที่ได้ T6. พื้นที่บริเวณนครประวัติศาสตร์มีหน่วยงานหลายหน่วยงานมีผลทำให้ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ T7. เสถียรภาพทางการเมืองที่เป็นปัญหา อาจส่งผลต่อการพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง T8. การวางแผนภาครัฐในการวางผังเมืองที่เป็นระบบและมาตรฐาน
---	---

2. คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาที่สอดคล้องกับการกิจเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ของกรมศิลปากร โดยกำหนดยกย่องยุทธศาสตร์จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายใน (Inside Out) และภายนอก (Outside in) ได้ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	ประเภทยุทธศาสตร์
1. พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการโบราณคดีและการอนุรักษ์ โบราณสถานมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา	ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategies) (S1,S2,S5 – O1,O2,O4)
2. เสริมพลังเครือข่ายประชารัฐธำรงรักษามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา	ยุทธศาสตร์เชิงปรับ (WO Strategies) (W7,W10,W11,W12,W13 – O1,O5,O6,O7)
3. ส่งเสริมภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์เชิงรุกมรดกโลก พระนครศรีอยุธยา	ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategies) (S2,S3,S4,S5,S7,S8 – O3,O5,O8)
4. พัฒนาระบบการจัดการเพื่อลดความเสียหายจากภัยพิบัติมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา	ยุทธศาสตร์เชิงรับ (ST Strategies) (S1,S2,S4,S5 – T1,T2,T4,T5,T8)
5. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การเพื่อขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา	ยุทธศาสตร์เชิงปรับ (WO Strategies) (W1,W2,W3,W4,W5,W6,W9,W12 – O2,O6,O8)

วิสัยทัศน์ คือ สรรค์สร้างคุณค่ามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน “Sustainable Creative Value for Ayutthaya World Heritage” โดยมีพันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และนำเสนอกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

พันธกิจ ประกอบไปด้วย

- 1) อนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาตามมาตรฐานมรดกโลก
- 2) สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา
- 3) ส่งเสริมคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม สร้างเศรษฐกิจและสังคม ยกระดับคุณภาพชีวิตคนในพื้นที่
- 4) พัฒนาความต่อเนื่องของการดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาด้วยระบบป้องกันภัยภัยพิบัติ
- 5) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา

เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาศักยภาพการจัดการโบราณคดีและการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา	เป้าประสงค์ 1. ทรพยากรทางวัฒนธรรมได้รับการอนุรักษ์ตามมาตรฐานมรดกโลก 2. มีระบบและกลไกการพัฒนาใช้ผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่ออนุรักษ์มรดกโลก ตัวชี้วัด 1. จำนวนโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ถูกขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ได้รับการอนุรักษ์ 2. จำนวนผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่ออนุรักษ์มรดกโลกไม่น้อยกว่า 5 เรื่อง กลยุทธ์ 1. กลยุทธ์ ปรับปรุงภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมพื้นที่มรดกโลก 2. กลยุทธ์ พัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นที่มรดกโลก 3. กลยุทธ์ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอนุรักษ์มรดกโลก
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2:	เป้าประสงค์

เสริมพลังเครือข่ายประชาชาติ ธำรงรักษามรดกโลก พระนครศรีอยุธยา	1. มีเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ประชาชน ชุมชน มีความเข้มแข็ง อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สร้างสังคมเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ <u>ตัวชี้วัด</u> 1. องค์กรที่เป็นเครือข่ายและมีความร่วมมือในอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 2. ประชาชนมีรายได้/ค่าครองชีพ ไม่น้อยกว่า 9,000 บาทต่อเดือน <u>กลยุทธ์</u> 1. กลยุทธ์ ประสานความร่วมมือหน่วยงานรัฐเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการใช้พื้นที่นครประวัติศาสตร์ 2. กลยุทธ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งแบบประชาธิปไตย ธำรงรักษามรดกศิลปวัฒนธรรม
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: เสริมสร้างภาพลักษณ์และ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกมรดกโลก พระนครศรีอยุธยา	<u>เป้าประสงค์</u> 1. ประชาชน นักท่องเที่ยวได้รับบริการข้อมูล สารสนเทศมรดกโลกพระนครศรีอยุธยาได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์ 2. พื้นฟูวัฒนธรรมวิถีไทยสร้างความภาคภูมิใจมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา 3. การบริการนักท่องเที่ยวได้มาตรฐาน <u>ตัวชี้วัด</u> 1. ระดับความพึงพอใจของผู้มารับบริการข้อมูล/สารสนเทศ อยู่เกณฑ์ดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 2. จำนวนโครงการที่ส่งเสริมฟื้นฟูวัฒนธรรมวิถีไทยสร้างความภาคภูมิใจมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา ไม่น้อยกว่า 5 โครงการ 3. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่เกณฑ์ดีไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 <u>กลยุทธ์</u>

	1. กลยุทธ์ สนับสนุนและฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบสานภาพลักษณ์วิถีไทย 2. กลยุทธ์ เสริมสร้างศักยภาพการสื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงรุก 3. กลยุทธ์ พัฒนาคุณภาพการบริการเสริมพลังการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาระบบการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา	<u>เป้าประสงค์</u> 1. มีระบบการป้องกันภัยพิบัติมรดกโลกพระนครศรีอยุธยาที่ได้มาตรฐานสากล <u>ตัวชี้วัด</u> 1. ระดับความสำเร็จการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติมรดกโลกไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 <u>กลยุทธ์</u> 1. กลยุทธ์ พัฒนาระบบการป้องกันภัยพิบัติ 2. กลยุทธ์ พัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยงตามมาตรฐานสากล 3. กลยุทธ์ พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยพื้นที่มรดกโลก
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5: พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรเพื่อขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา	<u>เป้าประสงค์</u> 1. บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลง 2. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. องค์กรมีการจัดการความรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ 4. บุคลากรมีคุณภาพชีวิตและสวัสดิการที่ดี <u>ตัวชี้วัด</u> 1. บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 2. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

	3. จำนวนองค์ความรู้ที่ได้รับการเผยแพร่ไม่น้อยกว่า 5 องค์ความรู้ต่อปี จำนวนชุมชนนักปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 4. ระดับความสุขของบุคลากรในองค์กร (Happinometer) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 <u>กลยุทธ์</u> 1. กลยุทธ์ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์การ 2. กลยุทธ์ พัฒนาสมรรถนะทรัพยากรบุคคลอย่างมีอาชีวะ 3. กลยุทธ์ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4. กลยุทธ์ พัฒนาระบบการจัดการความรู้ 5. กลยุทธ์ พัฒนาคุณภาพชีวิตและความผาสุกของบุคลากร
--	--

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โครงการแผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาอมรคโลก พระนครศรีอยุธยา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ได้ 2 ประเด็นใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า พันธกิจ การอนุรักษ์และพัฒนาอมรคโลก พระนครศรีอยุธยา ประกอบไปด้วยการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ถือเป็นพันธกิจสำคัญ เนื่องจากว่าการมีส่วนร่วมของคนรอบบริเวณอมรคโลกพระนครศรีอยุธยาจะเป็นกลไกสำคัญในการปกป้องและรักษาความเป็นอมรคโลกไว้ได้ยาวนานเพราะถ้าคนในพื้นที่เห็นความสำคัญและรู้สึกความเป็นเจ้าของจะทำให้ต้องการรักษาและพัฒนาให้คงอยู่ แต่ถ้าชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงไม่เห็นถึงความสำคัญ มองข้ามสิ่งรอบตัวไม่เพียงแต่ความเป็นอมรคโลกที่จะถูกทำลายไป ความเป็นเอกลักษณ์ของขนบธรรมเนียมต่างๆ ก็จะถูกเปลี่ยนแปลงไปด้วย ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนรอบนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาจะเป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการอนุรักษ์และเป็นเกาะป้องกันที่ดีของโบราณสถานโบราณวัตถุที่จะถูกทำลาย ปัจจุบันมีการรายงานตามสื่อต่างๆ เช่น

โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับการลักลอบนำโบราณวัตถุออกนอกโบราณสถาน เพื่อจำหน่ายโดยส่วนใหญ่เกิดจากคนในพื้นที่ที่ขาดความรักและหวงแหน จึงสอดคล้องกับการศึกษาของ วิสุทธิ์ ภิญญวานิชกะ (2551) ที่ว่าโบราณสถานในเมืองไทยหลายแห่ง กำลังประสบปัญหาถูกทอดทิ้ง ให้เสื่อมโทรม หักพังไปตามกาลเวลา โบราณสถานหลายแห่งที่เป็นเจดีย์ ประสาท พระธาตุ บางส่วนถูกขุดเจาะทำลายเพื่อหาของมีค่าขณะเดียวกันนักท่องเที่ยว คนในท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งหน่วยงานภาครัฐบางแห่งก็ยังมีส่วนในการทำลายโบราณสถานอีกด้วย จึงทำให้ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นปัญหาที่ต้องการการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในปัจจุบันจึงควรกำหนดเป็นพันธกิจของการอนุรักษ์

2. ผลการศึกษาพบว่า การเรียงลำดับความสำคัญด้านประเด็นยุทธศาสตร์ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการโบราณคดีและการอนุรักษ์โบราณสถานโดยมีกลยุทธ์ในการปรับปรุงภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมพื้นที่มรดกโลก ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมนั้น เนื่องจากว่าปัจจุบันปัญหาการรุกรานพื้นที่มรดกโลกเป็นปัญหาสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะ มรดกโลกพระนครศรีอยุธยา ในเขตพื้นที่วัดซึ่งมีการตั้งร้านค้าที่ไม่เหมาะสมจนเสี่ยงต่อการถูกถอดถอนจากการเป็นมรดกโลก การก่อสร้างที่ไม่เหมาะสมของอาคารที่มีขนาดสูง เกินเกณฑ์กำหนด การก่อสร้างที่ลึกลับ คล่อง เป็นต้น หรือด้านความสะอาดของโบราณสถาน รวมถึงการจราจรในเขตอุทยานที่เป็นอันตรายต่อโบราณสถาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นแล้วในเขตพื้นที่มรดกโลกในหลายๆแห่ง ฉะนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการจัดการโบราณคดีและการอนุรักษ์โบราณสถานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สอดคล้องกับผลการศึกษาและทางคณะผู้วิจัยได้เรียงลำดับความสำคัญเป็นประเด็นยุทธศาสตร์แรกและผลการศึกษาสอดคล้องกับ รายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (2544) ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการบูรณะโบราณสถานมรดกโลกในหลายแห่ง พบว่า ภาวะอันตรายที่เสี่ยงต่อการถูกถอดถอน

จากการเป็นมรดกโลก ได้แก่ โบราณสถานถูกคุกคาม การก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม การทิ้งขยะ การจราจรทางบกในเขตพื้นที่อุทยานที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. กรมศิลปากร ควรนำผลการศึกษาวិจัยไปใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจรวมถึงประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอนุรักษ์มรดกโลกพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากพบว่า การดำเนินงานของแผนแม่บทนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรและอาจเสี่ยงต่อการถูกถอดถอนจากการเป็นมรดกโลก

2. ผู้นำชุมชนรอบบริเวณพื้นที่อุทยานมรดกโลก พระนครศรีอยุธยา ควรกำหนดการมีส่วนร่วมและมีการรณรงค์การปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์นครประวัติศาสตร์เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า สิ่งสำคัญของการรักษามรดกโลกไว้อย่างยั่งยืนคือการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนรอบบริเวณมรดกโลก

3. กระทรวงวัฒนธรรมควรกำหนดนโยบายอย่างจริงจังในการรณรงค์ปลูกฝังการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งมรดกโลกทั่วประเทศให้คนไทยมีจิตสำนึกหวงแหนโบราณสถานโบราณวัตถุของไทยเพราะผลการศึกษาพบว่า แหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุของไทยหลายแห่งถูกทำลายทั้งจากคนภายในชาติและคนจากต่างชาติ

เอกสารอ้างอิง

กองโบราณคดี กรมศิลปากร. (2533). **แผนแม่บทนครประวัติศาสตร์**

พระนครศรีอยุธยา, 43-71

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2559). แผนแม่บทฉบับปรับปรุง

พ.ศ.2559. **นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา**. ฉบับร่างครั้งที่ 1 วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2559, 11-35.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). **รายงานฉบับสมบูรณ์**

แผนแม่บทระยะที่ 2 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553 โครงการอนุรักษ์และ

พัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา, 5-1 – 5-22.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2545). **รายงานฉบับผู้บริหาร**

แผนแม่บทระยะที่ 2, โครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์

พระนครศรีอยุธยา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545, 23-36.

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

พ.ศ. 2504 และ (ปรับปรุง ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535,

วิสุทธิ ภิทยานุวานิชะ. (2551). **เสวนา “ในรอบ20 ปีนี้...ใครเป็นคนทำลาย**

โบราณสถานไทยกันแน่ ?” หอสมุดพระว รังสรรค์ โขภักดิ์ เชนทารา

แกรนด์ กทม.

สุพรรณิ อัครเดชเรืองศรี และพฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์ (2560). การบริหารโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, **วารสาร**

บริหารปกครอง 6 (2)

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2554). **รายงานการตรวจสอบการดำเนินงาน**

แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์

พระนครศรีอยุธยา สำนักศิลปากรที่ 3, 17-55

เอกสารประกอบการประชุม. (2559). **คณะกรรมการอำนวยการและควบคุมการ**

ดำเนินงานโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์

พระนครศรีอยุธยา, 33-36.

Translated Thai References

Akaradejruangsri, S.and Pruet S. (2560). The Eco Schools Management

Focus on Learning Outcomes towards Sustainable

Development, *Governance Journal* 6 (2)

Annual General Meeting. (2016). *The Board of Directors and*

Operational control Project of Conservation and Development of Ayutthaya City. Pp.33-36

D'Monuments Act and the National Museum (1961). Update No. 2, 1992.

Faculty of Architecture Silpakorn University. (2002). *Report Management Master Plan Phase 2, Project of Conservation and development of City History*, Revised edition 2002, pp.23-36.

Faculty of Architecture Silpakorn University. (2010). *Report Management Master Plan Phase 2, Revised edition 2010, Project of Conservation and development of City History*, pp.5-1 – 5-22.

Faculty of Architecture Silpakorn University. (2016). *Revised Master Plan 2016, City History Ayutthaya, Draft 1 June- 28 – 2016*, pp.11-35.

Office of archaeology Fine Arts Department. (2010). *Historic City Master Plan Ayutthaya*, pp. 43-71.

Office of the Auditor General of Thailand. (2011). *The Report Examines the Operation, Conservation and Development Plan of Phra Nakhon Sri Ayutthaya Office of Fine Arts 3*, pp.17-55.

Phinyowanitchaka, W. (2008). *Dialogue "in 20 years ... who destroy archaeological Thailand anyway?.* Furnished room Sofitel Centara Grand Bangkok.